

ЗВІТ **про роботу** **бібліотеки** **у 2020 році**

30 ГРУДНЯ 2020

ВИКОНАВЕЦЬ:

Директор бібліотеки Тетяна МАРИНИЧ

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з НПР Володимир ЛЮБЧАК

Б БІБЛІОТЕКА
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗМІСТ

Список скорочень.....	3
Бібліотека СумДУ сьогодні.....	4
1. Розвиток бібліотечно-інформаційної системи СумДУ	6
1.1. Динаміка фондів бібліотечно-інформаційної системи	6
1.2. Розвиток внутрішніх та зовнішніх електронних ресурсів	9
1.3. Динаміка використання бібліотечних фондів та ресурсів	10
1.4. Інформаційно-бібліографічне обслуговування.....	12
2. Проектна діяльність бібліотеки	14
План основних завдань та проектів Бібліотеки на 2021 рік	17

Список скорочень

МІХ – платформа змішаного навчання СумДУ

АБІС – автоматизована бібліотечно-інформаційна система

АГЧ – Адміністративно-господарча частина

АСУ – автоматизовані системи управління

ІТ – інформаційні технології

КІ – Конотопський інститут СумДУ

НТСА – Наукове товариство студентів, аспіратів, докторантів та молодих вчених СумДУ

ОК – Особистий кабінет СумДУ

ОМЦТЕН – Організаційно-методичний центр технологій електронного навчання

ПВС – професорсько-викладацький склад колективу університету

ПЗ – програмне забезпечення

РП – робочі програми

УФД – Український фондний дім

ЦІС – Центр інформаційних систем СумДУ

ЦКТ – Центр комп'ютерних технологій СумДУ

ЦРКП – Центр розвитку кадрового потенціалу навчального закладу

ШІ – Шосткинський інститут СумДУ

Бібліотека СумДУ сьогодні

9.6K + 3.8K*
читачів

3.5M+ сеансів
з **173** країн

45 + 13*
співробітників

9 чит. залів у БІЦ,
МІ, КЦ **15** віддал.
+ **36** кафедр.

1.4M друк. пр.
1.5M патентів
165K е-докум.

3 сайти
13 дайджестів
20+ послуг

* Дані представлені по базовому ЗВО та віддаленим бібліотекам (ШІ, КІ, технікуми та коледжи у м. Конотоп, м. Шостка, м. Суми)

Основні здобутки:

- Запровадження нових дистанційних сервісів та послуг.
- Покращення сервісів та контенту відповідно до запитів користувачів за результатами опитувань. Впровадження матриць відповідальності.
- Облаштування і технічне оснащення кімнат для індивідуальної роботи.
- Збільшення кількості, видів та форматів ресурсів, а також видів та періодичності інформувань. Розробка нових модулів на сайті.
- SEO-оптимізація ресурсів бібліотеки (сайт, е-каталог, репозитарій) та налаштування Google-аналітики.
- Активне наповнення цифрової колекції відкритими виданнями та виданнями СумДУ, покращення книгозабезпечення дисциплін та співпраця з кафедрами для синхронізації з РП курсів.
- Перехід на нові версії АБІС «УФД» е-каталогу та DSpace репозитарію.
- Проведення вперше 1 модулю курсу з академічного письма та онлайн-лекцій з інформаційної грамотності для усіх студентів 1 курсу.
- Проведення програми підвищення кваліфікації для інших бібліотек.

Основні виклики:

- *Невідповідність цифрових інструментів бібліотеки сучасним бізнес-стандартам та вимогам користувачів:*
 - застарілий UX/UI дизайн ресурсів бібліотеки;
 - відсутність єдиного пошукового вікна за всіма ресурсами бібліотеки, СумДУ, передплаченими та тестовими базами;
 - відсутність єдиної авторизації користувачів у ресурсах бібліотеки, університету та сторонніх інформаційних ресурсах;
 - застарілий дизайн, обмежені пошукові та функціональні можливості е-каталогу та репозитарію;
 - відсутність інтеграції ресурсів бібліотеки з ОК, системами змішаного навчання університету;
 - брак автоматизації збору даних про наукову діяльність авторів СумДУ з ресурсів бібліотеки та наукометричних баз через API;
 - обмежені користувацькі можливості та невідповідна індексація Google інструментами через низьку швидкість завантаження документів з сайтів е-каталогу та репозитарію (проблеми з роботою серверів);
 - дуже повільна реалізація ІТ проєктів бібліотеки через обмежені власні можливості (низький відсоток власних ІКТ спеціалістів) та високу завантаженість профільних підрозділів СумДУ;
 - слабка видимість та Google індексація ресурсів бібліотеки з доменами 4-го рівня (у тренді 2х, 3х рівневі домени (напр., duke.edu, kpi.ua)).
- *Невідповідність видів та форматів фондів та ресурсів бібліотеки:*
 - застарівання та низький рівень оновлення бібліотечного фонду.
 - брак можливостей придбання сучасних форматів видань – електронних, аудіо, відео, VR/AR ресурсів;
 - короткостроковий тестовий доступ до якісних повнотекстових навчальних та наукових ресурсів (викладачі не встигають опрацювати);
 - відсутність інфраструктури та ресурсів універсального дизайну для людей з обмеженими можливостями;
 - потреба у перекваліфікації співробітників відділів обслуговування для створення сучасного актуального контенту та цифрових інструментів.

1. Розвиток бібліотечно-інформаційної системи СумДУ

1.1. Динаміка фондів бібліотечно-інформаційної системи

Загальний фонд бібліотечно-інформаційної системи СумДУ (БІС), що складається з патентів (51%), друкованих (44%) та електронних видань (5%), майже не змінився у 2020 р., порівняно з 2019 р., і склав 3 млн документів. При цьому, бібліотечний фонд друкованих видань базового ЗВО зменшився на 1,2% за рахунок списання і становив 994 тис. документів. Загальний фонд віддалених бібліотек зменшився на 1,6% і становив 365,5 тис. документів. Кількість повнотекстових електронних видань збільшилася на 12% і становила 163,8 тис. документів (рис. 1.1).

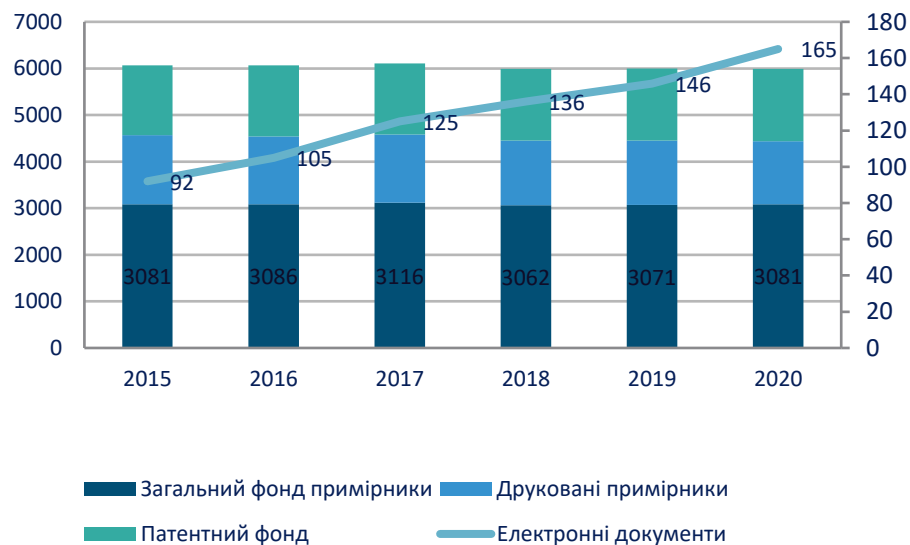

Рис. 1.1. Структура фондів бібліотечно-інформаційної системи СумДУ (тис. прим.)

За кількістю найменувань бібліотечний фонд збільшився у 2020 р. на 2,6% і становив 421,8 тис. назв (рис. 1.2). Станом на кінець 2020 р. у структурі бібліотечного фонду (за найменуваннями) 27,5% документів мають електронну версію, а 11,4% є повнотекстовими електронними документами, які не дублюються паперовою версією.

У 2020 р. було списано 25 тис. примірників (2,5% від загального фонду) та 3,2 тис. назв зношених та застарілих видань підрозділами бібліотеки.

Рис. 1.2. Структура фондів бібліотечно-інформаційної системи СумДУ (тис. назв)

У 2020 р. бібліотека отримала від видавництва СумДУ, зовнішніх видавництв, благодійників та інших бібліотек за обміним фондом 2,2 тис. назв і 6 тис. примірників документів, що на 49% та на 31%, відповідно, менше, порівняно з минулим роком (рис. 1.3). Це пояснюється, передусім, переходом на тендерні процедури закупівлі літератури, через які не всі замовлення структурних підрозділів університету були реалізовані.

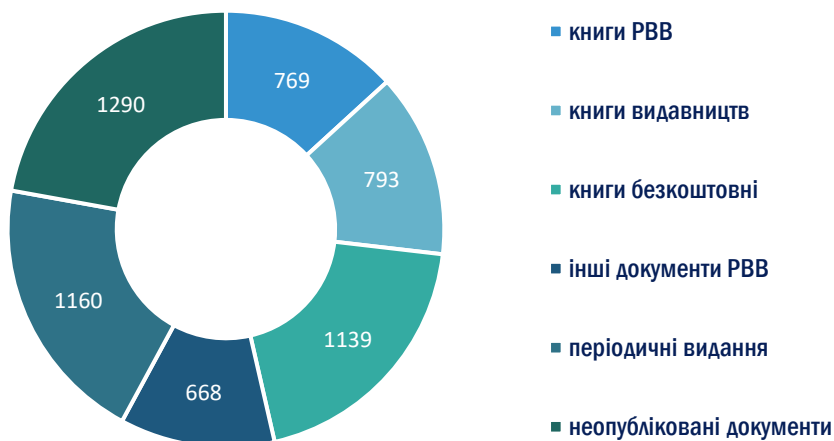

Рис. 1.3. Надходження друкованих видань у 2020 р. (примірники)

Фінансування літератури у 2020 р. збільшилися до 890 тис. грн (на 12%), що пояснюється збільшенням вартості послуг видавництва СумДУ та зростанням цін видавництв. З цієї суми 176 тис. грн (20%) становила безкоштовна друкована література від дарувальників.

Найбільша питома вага у структурі фінансування книг та періодики зовнішніх видавництв припадає на Медичний інститут (67%). При цьому не фінансував придбання літератури та періодики у 2020 р. інститут ФЕМ. За друком літератури у видавництві СумДУ також лідирує МІ.

Бібліотека продовжує моніторити показники книгозабезпечення навчальних дисциплін інститутів / факультетів (рис. 1.4) та проводить активний пошук і завантаження відкритих навчальних видань до незабезпечених дисциплін, а також інформує кафедри про доступну на ринку літературу для закупівлі.

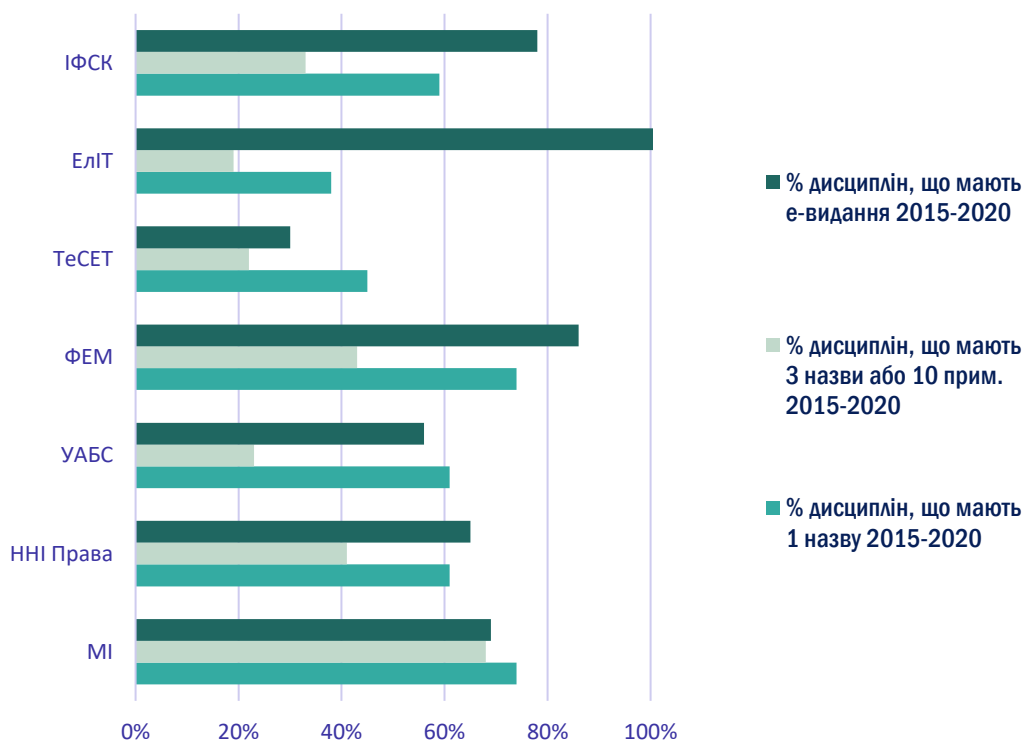

Рис. 1.4. Книгозабезпечення дисциплін на кінець 2020 р. за даними е-каталогу

1.2. Розвиток внутрішніх та зовнішніх електронних ресурсів

У 2020 р. бібліотека продовжувала розвивати сайт бібліотеки як єдину точку доступу до ресурсів бібліотеки, СумДУ, міжнародних баз, передплачених, відкритих та тестових ресурсів різних організацій.

Внутрішні ресурси поповнилися на 19,5 тис. документів:

- Сайт бібліотеки – більше 400 новин, анонсів і тематичних матеріалів;
- Електронний каталог – більше 14 тис. повнотекстових документів;
- Репозитарій – більше 5 тис. документів.

Динаміка надходження повнотекстових документів до репозитарію та електронного каталогу бібліотеки представлена на рис. 1.5.

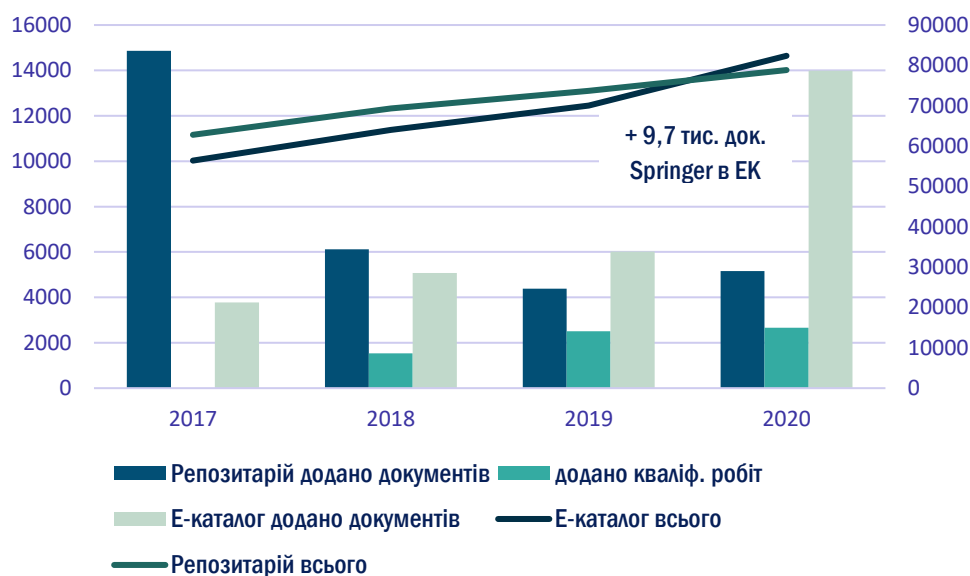

Рис. 1.5. Динаміка надходження повнотекстових документів до репозитарію та е-каталогу

У 2020 р. користувачам СумДУ було надано доступ до 7 передплачених (МОН та університетом) і 15 ресурсів тестового доступу, серед яких Scopus, WoS, SciVal, Springer Nature, Strike Plagiarism, Grammarly, USMLE, Coursera, EBSCO, Willey, CEEOL, Taylor and Francis, Access Medicine, MedOne, Graffiatі та інші. При цьому формат ресурсів не обмежувався журналами та науковими публікаціями. Більшість ресурсів надавали доступ до фото, відео матеріалів та

інших медіа форматів. Шість ресурсів надавали доступ до повнотекстових навчальних видань та курсів. П'ять ресурсів виконували сервісні функції – перевірка текстів на унікальність та орфографію, формування бібліографічних описів, підготовка онлайн гідів.

У поточному році бібліотека продовжила роботу з пошуку та каталогізації авторитетних відкритих навчальних ресурсів та безкоштовних сервісів для досліджень, навчання та викладання. Огляди та рекомендації до використання регулярно викладаються на сайті бібліотеки, надсилаються спільноті СумДУ через ОК та дайджести. У 2020 р. було здійснено більше 200 розсилок, що з урахуванням кількості абонентів становило більше 30 тис. інформувань.

1.3. Динаміка використання бібліотечних фондів та ресурсів

Кількість користувачів бібліотеки зросла у декілька разів у 2020 р., перш за все за рахунок віддалених користувачів. Найбільш затребуваним був ресурс репозитарію університету (рис. 1.6). При цьому кількість зареєстрованих користувачів за читацькими квитками збільшилася у поточному році у цілому на 0,4% до 13,5 тис. осіб, та на 2% по базовому ЗВО. Кількість відвідувань за читацькими квитками (офлайн) зменшилася у 3,5 рази, онлайн – збільшилася у 22,5 рази (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Динаміка користувачів та відвідувань бібліотеки

Відвідування культурно-просвітницьких заходів суттєво зменшилося через пандемію COVID-19 (рис. 1.7). При цьому кількість навчальних заходів та кількість осіб, що їх відвідали збільшилася в декілька разів. Бібліотекарі активно приймали участь як у проведенні лекцій з інформаційної грамотності, курсів з академічного письма, так і окремих семінарів / вебінарів для науковців, викладачів та студентів, а також циклу занять для колег з бібліотек інших ЗВО в рамках програми підвищення кваліфікації.

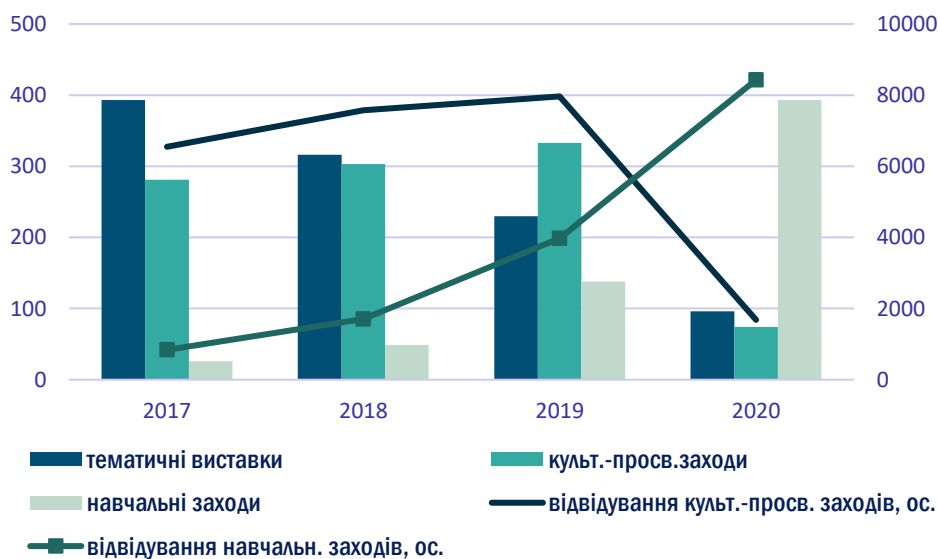

Рис. 1.7. Динаміка користувачів та відвідувань бібліотеки

В структурі користувачів, зареєстрованих за читацькими квитками 70% є студентами-бакалаврами.

У 2020 р. збільшилася як кількість користувачів, так і відвідування всіх, без виключення, електронних ресурсів бібліотеки, а також зовнішніх баз та сервісів (рис. 1.8). Передплаченими та тестовими ресурсами (всього 22 види – удвічі більше ніж у 2019 р.) у 2020 р. скористалося біля 2,6 тис. користувачів, разом біля 90 тис. відвідувань (у 1,7 р. більше ніж у 2019 р.).

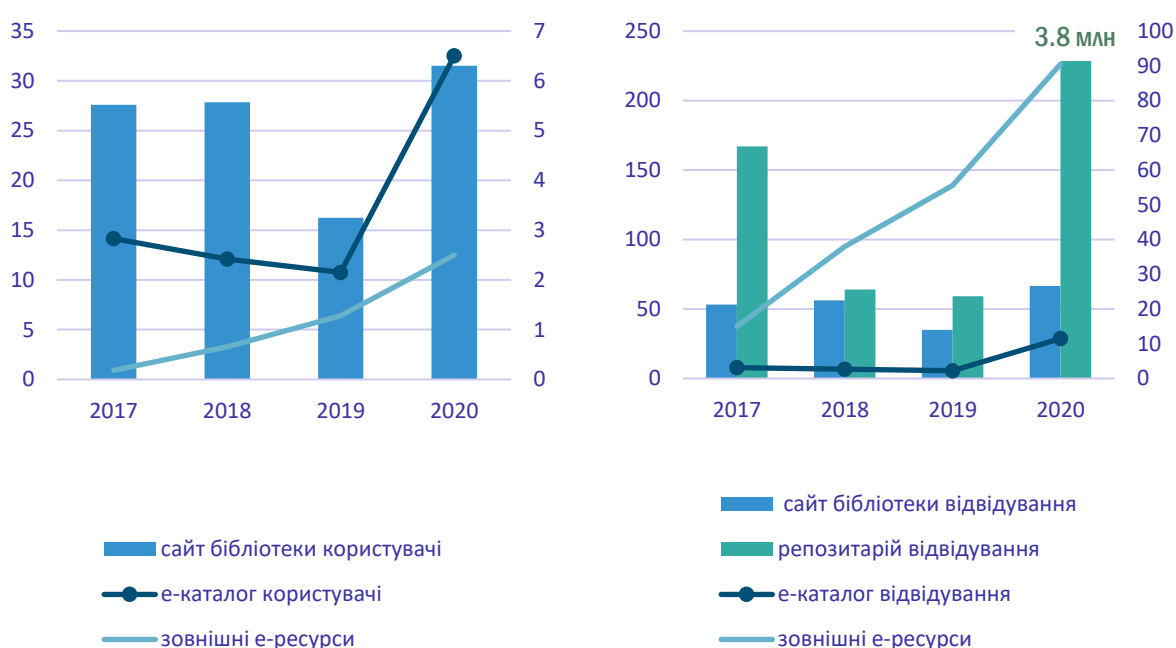

Рис. 1.8. Користувачі та відвідування веб-ресурсів бібліотеки та баз даних

1.4. Інформаційно-бібліографічне обслуговування

У 2020 р. бібліотекою проводилося інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів за 13 тематичними напрямками (Таблиця 1.1). Інформування проводилося через корпоративну пошту на ОК з використанням системи MailChimp. Кількість абонентів інформування збільшилась в порівнянні з попереднім роком у 2,7 рази (904/334) за рахунок того, що до списку абонентів додали персональні адреси викладачів.

Таблиця 1.1 - Інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів у 2020 р.

	Тема	Періодичність	Кількість розсилок	Кількість абонентів	Кількість наданої інформації
1.	Науковий дайджест	1 р. на місяць	8	904	5076
2.	Медіадайджест	1 р. на місяць	8	185	948
3.	ІТ-дайджест	1 р. на місяць	8	235	1304
4.	Технодайджест	1 р. на місяць	8	177	1036
5.	Дайджест з економіки	1 р. на місяць	8	285	1608
6.	Дайджест «Сучасні тенденції розвитку вищої освіти»	1 р. на тиждень	40	154	6160
7.	Дайджест «Медичне право»	1 р. на місяць	5	5	25
8.	Правовий дайджест	1 р. на місяць	9	70	630
9.	Дайджест «Сучасна медицина»	2 р. на місяць	17	161	2737
10.	Проблеми вищої школи - Список «Проблеми вищої школи»	1 р. на місяць	12	854	4702
	- Підбір статей		12	3	121
11.	Список «Юридична наука та практика»	1 р. на місяць	10	70	700
12.	Список «Сучасна економіка. Проблеми та перспективи»	1 р. на місяць	11	244	1280
13.	Список «Сучасна вища медична освіта»	1 р. на місяць	6	9	54

З метою покращення сервісів інформаційно-бібліографічного обслуговування протягом 2020 р. проводилися опитування користувачів на тему «Оцінювання якості інформування» та «Ресурси для освіти та науки в СумДУ», «Якість обслуговування в бібліотеці СумДУ». Також бібліотека систематично здійснює бібліометричні дослідження щодо публікаційної активності науковців СумДУ в журналах, що індексуються БД Scopus та Web of Science, виявлення факторів, які впливають на кількісні показники переглядів, цитування та наукової видимості статей (у т.ч. з використанням інструментарію SciVal).

2. Проєктна діяльність бібліотеки

У 2020 році Бібліотека СумДУ продовжила реалізацію проєктів:

1. Промоція читання.
2. Зелена бібліотека.
3. Цифрова грамотність.
4. СумДУ на сторінках Вікіпедії.

1. Промоція читання.

Незважаючи на зміну формату бібліотеки у сучасну цифрову еру, нашою наскрізною ідеєю залишається популяризація читання. У 2020 році започатковано Книжковий блог, опубліковано 14 статей на сайті бібліотеки та 38 повідомлень у соціальних мережах. Представлено для огляду 83 тематичні книжкові виставки в Центральній бібліотеці та її філіях; 9 віртуальних та 31 арт і фото виставки. Цього року співробітники бібліотеки взяли участь у 3-х літературних флешмобах, а також створили 7 книжкових відеооглядів.

З метою популяризації читання планується створення мультимедійного веб-ресурсу для швидкого пошуку та замовлення книг.

2. Зелена бібліотека.

З 2018 року Бібліотека СумДУ реалізує і підтримує екологічні ініціативи та активності, серед яких:

- налагодження сортування та утилізації відходів;
- участь в екологічних акціях;
- озеленення бібліотеки, раціональне використання ресурсів та промоція енергоефективних технологій і зеленого транспорту
- екологічне виховання;
- розробка та поширення відкритих ресурсів.

В рамках концепції «Zero Waste» В Бібліотеці СумДУ та її філіях з 2018 до 2020 року було зібрано та відправлено на переробку:

-
- 300 кг макулатури
 - 1000 паперових стаканчиків
 - 150 кг батарейок
 - 30 кг ресурсоцінної сировини (пластик, скло, метал)
 - 3 кг кришечок передано на виготовлення протезів.

У 2020 році співробітники бібліотеки вкотре долучилися до екокросу «Чиста Україна – чиста Земля», а також до благодійної акції «Допоможи чотирилапим друзям», якими опікується СМГТЗТ "ПРИТУЛОК".

Для відвідувачів, які користуються екологічно чистим видом транспорту, біля Центрального корпусу бібліотеки встановлено велопарковку, а для активних користувачів в бібліотеці з'явився велотренажер.

Цього року було започатковано рубрику «Абетка екоактивіста» на сайті бібліотеки та у соціальних мережах, де ми знайомимо з принципами зеленого офісу, стилем життя «Нуль відходів», зеленими автомобілями та технологіями, екоосвідомим харчуванням.

З метою промоції життя в стилі ЕКО у 2020 році нами проведено ряд інтерактивних заходів, вікторин та онлайн ігор:

- екоквести «Життя без сміття»
- навчальні семінари та тренінги зі школярами та студентами
- вікторини в соцмережах «Going Zero Waste»
- Swap-вечірки «Ми рятуємо тебе від мотлоху»
- серія хендмейд-уроків до новорічних свят «Тепло Наших Рук».

Ми прагнемо й надалі підтримувати та впроваджувати принципи екоосвідомого життя та шукаємо грантову підтримку «зелених» проєктів – встановлення лавок із сонячними панелями на території університету; відкриття креативної творчої майстерні у форматі мейкерспейс.

3. Цифрова грамотність.

Бібліотека СумДУ сприяє розвитку цифрової освіти шляхом:

✓ надання можливості всім охочим набувати цифрові навички;

✓ проведення практикумів та семінарів з цифрової грамотності;

✓ розробки та поширення інформаційних матеріалів з питань цифрових інструментів та безпеки.

З 2020 р. Бібліотека є офіційним хабом Національного проекту Дія.Цифрова освіта. У партнерстві з платформою було проведено 7 відеоуроків із циклу “Інформаційна грамотність” для людей старшого покоління. Також було проведено 19 семінарів, тренінгів та онлайн ігр з медіа та цифрової грамотності ддля школярів та студентів.

У поточномуц році було розроблено 10 флаєрів та 10 закладинок із цифрової безпеки.

4. СумДУ на сторінках Вікіпедії.

У 2020 р. Бібліотека започаткувала проєкт "СумДУ на сторінках Вікіпедії". Робота проєкту полягає у створенні і розміщенні матеріалів про різні сфери діяльності та особистостей університету до вільної енциклопедії Вікіпедія з метою популяризації надбань університету. За рік було додано 7 статей, у тому числі про Бібліотеку СумДУ, Музей історико-краєзнавчих досліджень Сумського державного університету, Музей грошей та історії розвитку Української академії банківської справи; про науковців університету (Балацький Олег Федорович, Дужий Ігор Дмитрович, Кононенко Микола Григорович, Сало Іван Васильович).

Затверджую
В.о. ректора _____
А.В. Васильєв
05 _січня__ 2021 р.

План основних завдань та проектів Бібліотеки на 2021 рік

Завдання	Термін виконання	Співпраця
1. Розвиток інформаційно-цифрової грамотності:		
1.1. Продовження навчально-консультативної діяльності з питань академічної доброчесності, письма, роботи з джерелами, даними та перевірки на плагіат	протягом року	Група сприяння академічній доброчесності, кафедри
1.2. Інформаційно-технологічне супроводження освітньої і наукової діяльності в частині перевірки академічних текстів на плагіат, використання ліцензій відкритого доступу CC Commons	протягом року	Компанії «Плагіат» та «Антиплагіат»
1.3. Організація навчальних заходів по роботі з даними та управлінню даними досліджень, використанню сучасного ліцензійного та відкритого ПЗ	протягом року.	ЦКТ, НТСА, ЦРКП, кафедри
2. Розвиток інформаційного та інноваційно-технологічного забезпечення:		
2.1. Усунення недоліків нової версії АБІС «УФД Бібліотека», інтеграція е-каталогу з LDAP системою університету. Налаштування адекватної роботи системи, видалення дублетних та неактуальних записів, наповнення та каталогізація цифрової бібліотеки	перша половина року	ТОВ «Український фондний дім», ЦІС, ЦТОІС
2.2. Організація та налаштування додаткових бібліотечних сервісів у ОК стосовно роботи з електронним каталогом та онлайн-сервісами бібліотеки	друга половина року	
2.3. Додавання до репозитарію усіх публікацій авторів СумДУ, які є у відкритому доступі	протягом року	
2.4. Розробка та інтеграція на сайт бібліотеки бібліотечних гідів	протягом року	Центр веб-розроблення
2.5. Розробка та інтеграція на сайтах бібліотеки та СумДУ онлайн-календаря подій СумДУ	протягом року	Центр веб-розроблення

Продовження Плану завдань бібліотеки на 2021 р.

Завдання	Термін виконання	Співпраця
2.6. Розробка та ведення на сайті бібліотеки візуалізованого книжкового блогу з сервісом рекомендацій та відгуків	перша половина року	Центр веб-розроблення
2.7. Оновлення веб-інтерфейсу електронного каталогу та класифікаторів за жанрами літератури	перша половина року	ТОВ «УФД»
2.8. Запровадження нової послуги та рубрикатора на сайті «Інформаційний супровід курсу»	протягом року	кафедри
2.9. Дослідження можливостей створення єдиної пошукової платформи за усіма ресурсами університету та передплаченими ресурсами через API на зразок Discovery EBSCO за допомогою інструменту з відкритим кодом <u>VuFind</u>	протягом року	Студ. центр ІТ
2.10. Дослідження можливостей налаштування єдиної авторизації користувачів на всіх ресурсах університету та сторонніх інформ. ресурсах за допомогою інструментів Shibboleth, eduGAIN тощо.	протягом року	Студ. центр ІТ
2.11. Налаштування в Google Analytics міждоменого обліку веб-ресурсів бібліотеки. Дослідження методики аналітики користувачів у DSpace.	протягом року	Лабораторія бенчмаркінгу Петров С.О.
2.12. Зменшення рівня доменних імен веб-ресурсів бібліотеки та університету, напр. essuir.sumdu.edu.ua на essuir.sumdu.ua або essuir.sumdu.edu.	протягом року	Стратегічне питання
2.13. Інтеграція ресурсів бібліотеки з системами змішаного та дистанційного навчання - LMS МІКС СумДУ	протягом року	ОМЦТЕН
2.14. Впровадження програмного модулю збору і аналізу даних про наукометричні показники співробітників (через API)	протягом року	Стратегічне питання
3. Створення комунікаційного простору бібліотеки		
3.1. Створення віртуальних виставок, презентацій книг співробітників університету та буктрейлерів до нових надходжень літератури	протягом року	
3.2. Створення чат-боту з рекомендацій книг та ресурсів	протягом року	
3.3. Облаштування приміщень бібліотеки для людей з особливими потребами	протягом року	Стратегічне питання
3.4. Облаштування території мейкерспейс	протягом року	Стратегічне питання